

در رساله‌های حضرت امام صادق علیه السلام

المنطق

دلیل افتراض

جلسه ۱۱۶

استاد فرخی

دلیل افتراض:

گاهی برای اثبات منتج بودن بعضی از ضربهایی که یکی از مقدمات آن جزئی است، به دلیل

(افتراض) تمسک می شود. بدین صورت:

۱. ابتدا نام خاصی مانند: (د) برای آن دسته از افراد موضوع که در قضیه ی جزئی بر آنها حکم شده، تعیین می کنیم.

مثلاً: (بعض حیوان) را در قضیه ی (بعض حیوان، انسان است) با حرف (د) نمایش می دهیم.

۲. پس از آن، دو قضیه ی صادق بدست می آوریم:

یکی از این دو قضیه ی موجهه ی کلیه که (هر ((د)) حیوان است)؛

و دیگری، این قضیه ی کلیه که (هر ((د)) انسان است).

و سپس با استفاده از دو قضیه ای که مقدمه ی قیاس است، و دو قضیه ی دیگری که بدست

آورده ایم، قیاسی را بر اساس یکی از شکلها، به گونه ای تشکیل می دهیم که مطلوب را نتیجه

دهد.

دلیل «رد»:

یکی از انواع براهینی که توسط آن، منتج بودن شکلهای دوم، سوم و چهارم قیاس اثبات می

شود، راه (رد) است؛ بدین صورت که با جابجا کردن مقدمات، و یا منعکس کردن آنها، مقدمات

را به صورت شکل اول تنظیم کنیم.